

بازی عربستان

هدف عربستان از کاهش قیمت نفت آن قدر پیچیده است که نمی توان آن را با تحلیل های صرفا سیاسی یا منحصر اقتصاد بررسی کرد. از آن جا که عربستان، بزرگ ترین صادر کننده نفت دنیا است بدون شک بیشترین ضرر اقتصادی مستقیم از محل کاهش قیمت نفت متوجه این کشور می شود. تحلیل ها نشان می دهد عربستان به ازای نفت ۵۰ دلاری به صورت متوسط در هر ماه ۱۴/۵ میلیارد دلار از نفت ارزان تر می بیند. زبانی که آن قدر بزرگ است که بر اساس آن می توان مسیر تصمیم گیری ها را عوض کرد. بعید به نظر می رسد، عربستان برای مقابله با ایران حاضر باشد هزینه ای با این شدت را متقبل شود. حتی اگر به این تحلیل سیاسی، ضربه به روسیه را نیز بیفزایید، باز هم سخت است که بپذیریم عربستان حاضر است ماهانه ۱۴/۵ میلیارد دلار زیان ببیند تا ایران و روسیه را به ستوه آورد. در پس این تحلیل سیاسی این نکته نهفته است که در این سناریو عربستان هم دست آمریکا و غرب است و می خواهد با سلاح نفت به ایران و روسیه فشار وارد کند.

اما بد نیست به قسمت دیگری از واقعیت نیز بپردازیم. عربستان در سال های دور تر بخش عمده ای از صادرات نفت خود را روانه ایالات متحده می کرد. اینک سهم اندکی از محصولات نفتی خود را روانه آمریکای می کند. عربستان که در گذشته بیش از ۷ میلیون بشکه نفت و مشتقات آن را روانه آمریکای می کرد، اکنون کمتر از ۳ میلیون بشکه به این کشور صادر می کند. علت اصلی این کاهش علاوه بر تغییر در روابط دیپلماتیک، استخراج نفت شیل است. نفت شیل که به شیوه ای غیر متعارف استخراج می شود، توانسته است جانشین بخشی از صادرات عربستان شود. اما نفت شیل یک نقطه ضعف دار دو آن هزینه بالای تولید آن است. شاید صحبت های الیدری (وزیر نفت عربستان) صحیح است که می گوید: «برای مقابله با نفت شیل علاقه مندیم نفت ارزان شود». در این صورت وجود دشمنی پرهزینه مانند نفت شیل زمینه ساز انگیزه برای کاهش قیمت نفت شد.

شاید عربستان با حمایت از نفت ارزان به نوعی می خواهد قیمت نفت را کاهش دهد تا بار دیگر سهم بازار خود را به دست آورد. شاید عربستان از این موضوع می هراسد که امپراتوری خود در بازار جهانی نفت را از دست دهد. عربستان خاطرات تلخی از حمایت از قیمت بالای بازار دارد. اواسط دهه ۸۰ میلادی بود که بازار اشباع شده نفت، سبب شد که این کالا تمایل به کاهش قیمت داشته باشد. کشف نفت در ساحل دریای شمال سبب شد عرضه نفت غیر اوپک به شدت افزایش یابد.

عربستان برای مقابله با کاهش قیمت نفت، تولید خود را از ۱۰ میلیون بشکه به کمتر از ۲/۵ میلیون رساند. اما دیگر صادر کنندگان اوپک و قدرت جدید نفتی مانند انگلستان و نروژ، از این استراتژی تبعیت نکردند و قیمت نفت از بشکه ای ۳۵ دلار به ۱۰ دلار رسید. در پی این فعل و انفعالات، عربستان سعودی ۱۶ سال با کسری بودجه مواجه شد و به واقع بزرگترین بازنده آن دوران نام گرفت. شاید عربستان از خاطرات تلخ آن روزها درس گرفته است و این بار با طناب پوسیده کشور های اوپک به ته چاه نمی رود.

حفظ سهم بازار، جلوگیری از پیشرفت صنعت نفت شیل، فشار بر ایران و روسیه آن قدر هارز شمن است تا این کشور هزینه ۱۴/۵ میلیارد دلاری ماهانه را به جان بخرد. در پایان باید گفت نگاه یک وجهی و سیاست زده به موضوع کاهش قیمت نفت می تواند زیان های فراوانی را بر کشور تحمیل کند. حتی اگر روسیه و ایران نبودند و ملاحظات سیاسی نقشی نداشتند، باز هم به نفع عربستان بود که تولید خود را کاهش ندهد. عربستان از منظر اقتصادی نیز عقلانی رفتار کرد.

آنچه در مورد بازار نفت نمی دانیم

بورس نفتی نایمکس / بورس بازان با معاملات کاغذی و بدون آن که با نفت سرو کار داشته باشند باعث تغییر قیمت می شوند

حدود ۲۴ سال پیش بود که قیمت نفت به صورت سرسام آوری مسیر صعودی خود را طی می کرد. در آن دوران ساز کشورهای تولید کننده نفت، کوک بود و مصرف کنندگان نفت با بحران های متعددی مواجه شده بودند. در آن روز ها نشریه «نیویورک تایمز» مطلبی را منتشر کرد که نشان می داد واسطه ها و دلال ها نقش بسیار مهمی در افزایش قیمت نفت بین سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ ایفا کرده اند و واسطه گری زمینه ساز افزایش ۴۰ درصدی قیمت نفت و افزایش یک دلاری قیمت بنزین در هر گالن شده است. گزارش این نشریه که بر مبنای بررسی های بانک فیدرال رزرو در سنت لوئیس آمریکا بود به نوعی تایید کننده ادعاهایی بود که پیش از این مطرح می شد. برای مثال، موسسه گلدمن ساچ پیش از این اعلام کرده بود که هر ۱۰ میلیون قرارداد نفتی برای تحویل در آینده که از سوی دلالان منعقد می شود ۱۰ سنت به قیمت هر بشکه نفت می افزاید. این بررسی وجود واسطه ها و دلال های بازار نفت را در کنار عوامل عرضه و تقاضا، علت تغییرات قیمت نفت ذکر کرده است. دلال های نفتی سرمایه گذاران هستند که کاری به مایع فیزیکی نفت ندارند و فقط با خرید و فروش آن در آمد کسب می کنند. بالطبع اثر گذاری دلال ها آن قدر زیاد است که می توان تغییرات کوتاه مدت در بازار نفت را به آن ها نسبت داد. «مایکل مسترز» یکی از معروف ترین متخصصان بخش انرژی در آمریکای می گوید: «امروزه دلالان تسلط زیادی بر آینده بازار های جهانی نفت دارند و هر روز به صورت میانگین بالغ بر ۱ میلیارد بشکه نفت معامله می شود این در حالی است که در واقعیت تنها ۸۵ میلیون بشکه نفت روانه بازار های جهانی می شود». یعنی ۹۵ درصد کل معاملات نفتی شامل معاملات کاغذی بشکه های نفتی از سوی دلالان است. اگر بخواهیم بدین باشیم، می توان رفتار این دلالان نفتی را سیاسی تلقی کرد و گفت دست های کثیفی پشت این نوسانات قیمت نفت پنهان است اما اگر با نگاهی خوشبینانه به قضایا بنگریم، رفتار واسطه های نفتی بر مبنای حداکثر سازی سودشان شکل می گیرد؛ بی آن که شبهه ای در آن نهفته باشد.

قیمت نفت نیز مانند سایر کالاها از تقابل عرضه و تقاضا شکل می گیرد. سمت تقاضای نفت تحت تاثیر تولید جهانی است. اما طرف عرضه بیشتر تحت تاثیر سیاست های نفتی کشورهای نفتی مانند سازمان اوپک و تولید کنندگان غیر اوپک هستند. شاید تفاوت اصلی بازار نفت، با سایر بازار ها را بتوان در وجود بازار های آتی دانست. به این معنا که تنها عرضه و تقاضای بازار نفت نیست که قیمت را تعیین می کند، بلکه بازار های آتی نفت نیز در شکل گیری قیمت نفت موثر است.

قراردادهای آتی بازار نفت این گونه شکل می گیرد که کسانی که در آینده نیازمند نفت هستند، با نرخ مشخصی در حال حاضر نفت را خریداری می کنند اما در زمان آینده آن را تحویل می گیرند. علت این عمل از نظر خریداران نفتی، از بین بردن ریسک تغییر قیمت

است. تغییرات قیمت در بازار آتی نفت، سبب می شود بدون این که در واقعیت اتفاقی رخ دهد قیمت نفت تغییر یابد. لازم به ذکر است که ۲ دسته افراد در این بازار ها به مبادله می پردازند: افرادی که واقعا به نفت نیاز دارند و برای از بین بردن ریسک خرید نفت و ارد این بازار ها می شوند و افرادی که با خرید و فروش کاغذی در پی کسب منافع هستند. لذا دسته دوم بدون این که نقشی در جریان های واقعی نفت داشته باشند، زمینه ساز تغییرات قیمت می شوند. در زیر به صورت مفصل به نقش این افرادی می پردازیم. هم چنین عده ای وجود دارند که قائل به وجود ادوار قیمتی در بازار های نفت هستند. از نگاه این افراد، دوره های ۲۹ ساله (یک یا دو سال کمتر و بیشتر) وجود دارد که رفتار قیمت ها را در دوره های مختلف شکل می دهد. از آن جا که اولین افزایش قیمت نفت در اوایل دهه ۱۹۰۰ رخ داده است، افزایش قیمت های دیگری در دهه

۱۹۲۰، ۱۹۵۱ و ۱۹۸۰ اتفاق افتاد تا نظریه طرفداران ادوار قیمتی نفت تا حدودی تایید شود.

مراسم تشییع ملک عبدال... اگر چه انتظار می رفت بعد از مرگ عبدال... قیمت نفت افزایش پیدا کند اما بازار نفت بی تفاوت به آن مسیر آرام خود را ادامه داد